

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. M, N og O stillet af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg

Spørgsmål M: om hvordan det kan gå til, at en målsætning om at reducere behandlingshyppigheden med pesticider til 1,7 kan føre til en vækst i behandlingshyppigheden til 3,3 (rettelig 3,16).

Spørgsmål N: om hvordan ministeren vil begrænse anvendelsen af pesticider i det danske landbrug, sådan at det svarer til den behandlingshyppighed på 1,7, som var målsætningen i pesticidplanen.

Spørgsmål O: om hvor høj en fremtidig afgift på landbrugets sprøjtegifte skal være for at sikre en nedgang i forbruget.

Svar

Jeg vil besvare de tre spørgsmål samlet.

Lad mig først sige, at jeg deler bekymringen over stigningen i pesticidforbruget. Denne udvikling skal vendes. Det er regeringen politik at landbrugets pesticidbelastning af miljøet skal reduceres og at der skal tages nye initiativer for at opnå dette.

Behandlingshyppigheden på 3,16 for 2008 er historisk høj. Der er tale om en stigning i Behandlingshyppigheden på 26 % i forhold til 2007.

Jeg ved godt, at kornpriserne i 2008 var historiske høje, og det kan være en del af forklaringen på det øgede pesticidforbrug.

Der er også flere landmænd, der i den offentlige debat har fortalt, at stigningen alene skyldes, at de har indkøbt rigelige mængder pesti-

der i 2008, og at en stor del af det indkøbte først er blevet anvendt her i 2009. Men selv når man udligner de årlige udsving og kun ser på 3 årlige gennemsnit, så er der stadig tale om en markant stigning i behandlingshyppigheden. Så den forklaring mener jeg heller ikke kan bruges til noget.

Andre vil hævde, at det er opdyrkningen af de tidligere braklagte arealer der er årsagen til stigningen i behandlingshyppigheden. Men denne opdyrkning har ingen nævneværdig effekt på behandlingshyppigheden, idet den kun angiver hvor mange gange det dyrkede areal i gennemsnit er blevet sprøjtet.

Uanset at de danske landmænd er blandt dem i Europa, der har det laveste pesticidforbrug, er det ikke ensbetydende med, at vi ikke skal være ambitiøse og gøre hvad vi kan for at beskytte den danske natur og vores sundhed.

Det store pesticidforbrug, vi har haft de sidste par år, viser med al tydelighed, at der er behov for en markant kursændring i pesticidpolitikken. Det er for mig tydeligt, at frivillige virkemidler ikke kan stå alene og at der skal indføres bedre incitamentter til at reducere belastningen af pesticider.

Et markant fald i belastningen på naturen fra pesticider og især et ønske om en reduktion i forbruget af de mest belastende pesticider er et af de vigtige elementer i den Grøn Vækst plan, vi kom med tidligere i år. De initiativer, der i den kommende tid indføres på baggrund af Grøn Vækst aftalen og de initiativer, vi for nylig har søsat, vil samlet set få en stor effekt på brugen af pesticiderne og den pesticidbelastning vi vil opleve.

For at følge udviklingen ikke bare i pesticidforbruget men også i pesticidbelastningen, har vi brug for en ny indikator.

Det er derfor fornuftigt, at vi med Grøn Vækst har stillet spørgsmålstegn ved, hvorvidt behandlingshyppigheden er den bedste indikator på pesticidområdet. Behandlingshyppigheden giver os et billede af udviklingen i salg og forbrug af pesticider generelt.

Da vi i højere grad er interesseret i mere specifikke oplysninger om udviklingen i pesticidernes belastning af miljøet, er der brug for en ny indikator.

Selvom alle pesticiderne har gennemgået en grundig risikovurdering forud for godkendelse, så kan det ikke udelukkes, at deres anvendelse påvirker både vores natur og vores sundhed. Blandt andet fordi pesticiderne ikke kun rammer de tiltænkte planter.

De påvirker livet i jorden, i de levende hegn og i vores vandmiljø. De påvirker gartneren i væksthuset og der efterlades rester af pesticider i vores fødevarer.

Ikke alle pesticider udgør den samme belastning overfor flora, fauna og menneskers sundhed. Der er i løbet af de sidste ca. 15 år sket en revurdering af pesticiderne på det danske marked. Revurderinger, der har resulteret i forbud og skærpede godkendelsesvilkår for en lang række pesticider. Endvidere kommer der løbende nye pesticider på markedet, som er mindre miljøbelastende end de gamle.

Dermed er der over årene sket en væsentlig reduktion i pesticidernes miljøbelastning, uden at det direkte kan aflæses i udviklingen i behandlingshyppigheden.

Miljøstyrelsen offentliggjorde en rapport sidste år om udviklingen i pesticidernes belastning af miljøet i perioden fra 1986 til 2006, som – modsat behandlingshyppigheden – tydeligt har vist et fald i miljøbelastningen. Og det er bestemt glædeligt at se.

Behandlingshyppigheden fortæller os ikke nok om miljøeffekterne. Der er uden tvivl behov for en ny indikator – en belastningsindikator. Den nye pesticidindikator, belastningsomfanget, vil blive taget i brug, så snart det metode- og datamæssige grundlag er på plads. Ved overgangen til den nye indikator vil tidligere data blive søgt inddraget, så det er muligt at se udviklingen over tid.

Med Grøn Vækst gør vi op med frivilligheden fra regeringens side. Der indføres nu en række tvungne virkemidler.

Det væsentligste virkemiddel er en øget pesticidafgift. Afgiften vil pålægge de mest miljø- og sundhedsmæssigt belastende midler den højeste afgift og de mindst belastende den laveste afgift, hvilket skaber et incitament til substitution til mindre skadelige, da de mest belastende pesticider pålægges den højeste afgift. Der vil i nogle tilfælde blive tale om væsentlige afgiftsstigninger.

Vi arbejder netop på et afgiftssystem, der dels sikrer et stærkt incitament til at reducere pesticidforbruget og til substitution til mindre sundheds- og miljøbelastende midler, men samtidig et system som sikrer, at der bliver taget hensyn til special- og højværdiafgrøder, således at udflagning af disse afgrøder modvirkes.

Jeg vil ikke lægge skjul på, at der er tale om en teknisk og juridisk vanskelig sag. Jeg forventer, at lovforslaget kan fremsættes i begyn-

delsen af 2010. I den forbindelse vil jeg invitere jer til en teknisk gennemgang af lovforslaget.

Pesticidforbruget kan have væsentlige påvirkninger af vores vandmiljø. Vi gør det derfor til et lovkrav, at der i en 10 meter bred bræmme langs alle vandløb og søer ikke dyrkes landbrugsafgrøder og derfor heller ikke må anvendes pesticider eller gødning.

Med hensyn til at beskytte vandkvaliteten, så indfører vi med et lovkrav en sprøjtefri beskyttelseszone på 25 meter om alle de almene vandindvindingsanlæg for dermed at opnå en væsentlig bedre beskyttelse af grundvand og drikkevand. Landmænd må altså i fremtiden ikke anvende pesticider i en radius af 25 meter rundt om disse boringer.

De pesticider, vi finder i grundvandet i dag i koncentrationer over grænseværdien, skyldes helt overvejende fortidens syndere.

Vi har med en restriktiv godkendelsesordning mulighed for at tage hånd om de stoffer, der kan udgøre en risiko for grundvandet. I Grøn Vækst fortsætter vi den restriktive godkendelsesordning og varslings-systemet for grundvand.

En væsentlig risiko ved pesticidanvendelsen er udledning i vandmiljøet og grundvandet via punktkilder.

For at minimere den risiko, har vi tidligere i år indført skærpede regler om krav om indretning af særlige vaskepladser og regler for rengøring af sprøjteudstyr for at tage hånd om pesticidudvaskningen fra de punktkilder, der på landbrugsbedrifterne udgør den største risiko for forurening af grundvandet.

Fødevareministeren har på baggrund af Grøn Vækst aftalen fremsat et lovforslag hvormed der indføres indberetningspligt af landbrugets pesticidforbrug via de såkaldte obligatoriske sprøjtejournaler.

Og endelig har vi for nyligt indført krav om efteruddannelse af alle sprøjteførere hvert 4. år.

Det er alt sammen initiativer, der skal få pesticidforbruget til at falde og i den forbindelse sætte fokus på pesticidernes belastning.

Med en ny afgift og de øvrige initiativer vi sætter i værk med Grøn Vækst, vil jeg gerne garantere for, at vi vil se en markant effekt på pesticidforbruget og på miljø- og sundhedsbelastningen, når vi skal evaluere indsatsen ved udgangen af 2013.